
Olavi Borg—Risto Harisalo (toim.): Vihreä politiikka. Empiirisiä tutkimuksia aktivisteista, kannattajista ja poliittisesta toiminnasta. **Tampereen yliopisto. Poliitikan tutkimuksen laitos. Tutkimuksia 95**, 1988. 399 s.

Vihreä liike on länsi-Euroopassa tämän vuosikymmenen näkyvin uusi yhteiskunnallinen liike samaan tapaan kuin uusvasemmistolaisuus kaksi vuosikymmentä sitten. Uusvasemmistolaisuus sulautui vasemmistopuolueisiin tai organisoitui terroristiryhmiksi. Vihreä liike on monissa maissa organisoitunut erilliseksi vaalipuolueeksi. Samalla se on kirjava kooste erilaisista vaihtoehtoliikkeistä. Sen toimintaan osallistuu mm. ympäristönsuojelijoita, ydinvoiman vastustajia sekä naisasialiikkeen ja lähidemokratian kannattajia.

Suomessa vihreät saivat kaksi kansanedustajaa vuoden 1983 eduskuntavaaleissa ja satakunta kunnallisvaltuutettua vuoden 1984 kunnallisvaaleissa. Vaalitulokset lisäsivät sekä tiedotusvälineiden että yhteiskuntatieteilijöiden

mielenkiintoa vihreää liikettä kohtaan.

Olavi Borg ja *Risto Harisalo* ovat koonneet yhteen Tampereen yliopistossa tekeillä olevat, vihreisiin kohdistuvat tutkimushankkeet ja organisoineet ne yhtenäiseksi tutkimusprojektiksi. Borgin ja Harisalon toimittama »Vihreä politiikka» on tutkimusprojektin ensimmäinen julkaisu. Se sisältää yksitoista artikkelia. Osa niistä on pro gradu -töiden tiivistelmiä, osa on opettajien ja tutkijoiden kirjoittamia artikkeleita. Tutkimuksessa tarkastellaan vihreiden menestymistä vuoden 1984 kunnallisvaaleissa, vihreiden toimintaa kuntien luottamusmiesorganisaatioissa, sanomalehtien suhtautumista vihreisiin sekä ns. uusien arvojen esiintymistä koko väestön keskuudessa. Tietoja on kerätty kyselyillä, havainnoinnilla, tilastoista ja dokumenttiaineistoista. Varsinaista toiminnallista analyysia vihreistä luottamusmiehistä ei ole tehty. Lukija ei saa tietää, ovatko vihreät saaneet jotakin aikaan ja jos ovat niin missä kunnissa ja minkälaisissa asioissa.

Kirjan parasta antia on *Juhani Pehkosen* laajaan kyselyaineistoon perustuva analyysi uusista arvoista ja asenteista. Kyselyaineiston asenneväittämät on faktorianalyysillä ryhmitelty asenteiden perusolottuvuuksiksi. Faktoriipisteiden ryhmäkeskiarvot taustamuuttujien luokissa antavat hyvän kuvan tutkimuksessa tarkasteltavien arvojen esiintymisestä eri väestöryhmien keskuudessa.

Pehkosta kiinnostaa kysymys, ovatko arvot muuttumassa. Yhdellä kyselyaineistoilla tähän kysymykseen ei tietenkään voida vastata. Mutta nuorempien ikäluokkien ja kasvavien ammattiryhmien arvostuksissa on samankaltaisia piirteitä. On siis mahdollista, että arvot ovat hiljalleen muuttumassa.

Sami Borgin kyselyaineistoon perustuvassa analyysissä on kiinnostavia havaintoja eri puolueiden jäsenten ideologisesta sijoittumisesta. Kaikkien porvarillisten puolueiden kannattajat ovat etelä-Suomen maaseudulla oikeistolaisempia kuin muualla Suomessa. Vastaavasti vasemmistopuolueiden kannattajat ovat etelä-Suomen maaseudulla vasemmistolaisempia kuin muualla Suomessa. Kaupunkilaisvihreät ovat vasemmistolaisempia kuin maaseudulla asuvat vihreät. Puolueiden väliset ideologiset jännitteet näyttävät maaseudulla olevan suurempia kuin kaupungeissa. Artikkelit myös vahvistaa aikaisempia havaintoja siitä, että vasemmisto- ja oikeistopuolueiden jäsenten väliset ideologiset erot ovat suurempia kuin kyseisten puolueiden kannattajien väliset ideologiset erot.

Jorma Keskinien ekologisella menetelmällä laadittu artikkeli vahvistaa jo aiemmin muutoutunutta kuvaa vihreiden kannattajista. Vihreitä äänestetään taajama-alueilla runsaammin kuin haja-asutusalueilla. Heitä äänestetään alueilla, joilla on runsaasti nuoria, ei kuitenkaan kaikkein nuorimpia äänioikeutettuja. Teollistuneilla ja palveluvaltaisilla alueilla vihreitä äänestetään enemmän kuin maatalousvaltaisilla alueilla. Vihreitä äänestetään ahkerasti myös alueilla, joilla naisilla on korkea koulutus-

taso. Yleensä vihreät ehdokkaat ovat menestyneet hyvin siinä kaupunginosassa, missä he itse asuvat.

Markku Jalosen mukaan vihreillä valtuutetuilla on kirjava puoluepoliittinen tausta. Puolet heistä ei ole aikaisemmin samaistunut mihinkään puolueeseen. Muut ovat aikaisemmin samaistuneet johonkin muuhun puolueeseen. Eniten väkeä on tullut Skd:stä, toiseksi eniten Sdp:stä ja Lkp:stä. Vihreät valtuutetut ovat nuorempia kuin valtuutetut keskimäärin ja yli puolet heistä on naisia. Minkään muun puolueen valtuutetuista naiset eivät muodosta enemmistöä. Miehiä suosiva valikoituminen alkaa kuitenkin jo lautakuntapaikkoja jaettaessa. *Päivi Pajusen* mukaan yli puolet vihreiden mandaatilla lautakunnissa istuvista on miehiä. *Kari Stenholmin* artikkelin mukaan yli puolet vihreiden mandaatilla lautakunnissa toimivista oli tullut mukaan vihreiden toimintaan vasta vuoden 1984 kunnallisvaalien yhteydessä.

Risto Harisalo on tutkinut vuoden 1984 kunnallisvaaleissa valittujen vihreiden valtuutettujen äänestyskäyttäytymistä havainnoinnin avulla. Harisalon mukaan valtuustoissa tapahtuvia äänestyksiä ei Suomessa ole tiettävästi aikaisemmin analysoitu. Tämä tuntuu yllättävältä. Onhan empiirinen koalitioteoreettinen tutkimus arvostettu osa valtio-oppia. Harisalo tarkastelee verraten kuvailevasti vihreiden valtuutettujen äänestyskäyttäytymistä suurissa, keskisuurissa ja pienissä kunnissa. Hän ei analysoi sitä, miten kunnan poliittiset voimasuhteet vaikuttavat koalitionmuodostukseen ja miten äänestyskoalitiot varioivat aihepiireittäin. Tekijä ei myöskään käytä hyväksien koalitioteorioiden alalla kehitettyjä metodisia välineitä.

»Vihreä politiikka» tarjoaa lukijalle vajaan neljänsadan sivun paketin empiiristä tietoa. Kirjan perusviritys on tavattoman empiristinen. Yhtenäistä teoreettista viitekehystä tai tuloksia kokoavaa loppulukua ei valitettavasti ole. Mielenkiintoisten löydösten ohella kirjassa on paljon tuloksia, jotka ovat olleet tiedossa ilman tutkimustakin.

Empiirisiä tutkimuksia esiteltäessä on käytetty runsaasti pylväsdiagrammeja ja käyriä. Nykyaikaisilla tietokoneohjelmilla tällaisia kuvia on helppo laatia. Mutta tutkijan tehtävänä on suunnitella, minkälaiset kuvat ovat tarpeellisia ja havainnollisia. *Juhani Pehkosen* artikkelissaan käyttämät kuvat ovat tyylikkäitä ja helppolukuisia. *Risto Harisalon* artikkelissa yhtäkään kuviota ei voida lukea käyttämättä apuna taulukkoa 1.

Kohtuullisella toimitustyöllä kirjaa olisi voitu tiivistää ja samalla parantaa sen luettavuutta.

Toivottavasti projektin seuraavissa julkaisuissa saadaan tietoa myös siitä, ovatko vihreät saaneet jotakin aikaan, ja jos ovat niin minkälaisissa kunnissa, minkälaisissa asioissa ja minkälaisilla yhteistyökoalitiolla.

HEIKKI PALOHEIMO